

NIEUWE
WIJN De vrucht
van de Geest

Het koninkrijk van God ligt binnen uw bereik

(Lucas 17:21)

Jonge wijn hoort in nieuwe zakken

(Marcus 2:22)

NIEUWE
WIJN De vrucht
van de Geest
WILFRIED STINISSEN

CARMELITANA

Betsaida

Uitgeverij Carmelitana, Gent (www.carmelitana.be)

Co-editie: uitgeverij Betsaida, 's-Hertogenbosch (www.betsaida.org)

Oorspronkelijke titel: Det nya vinet; om Andens frukter

Oorspronkelijke uitgever: Artos bokförlag och Libris förlag, Örebro, Sweden

Copyright © Libris förlag Stockholm, 2012

Vertaling: Gerrie Mos-de Boer

ISBN: 978-949-2434-1-42 (België)

ISBN: 978-94-91991-62-2 (Nederland)

Wettelijk Depot: D/2018/0770/05

Cover en vormgeving: Press Point.be

Druk:

NUR: 707

INHOUD

Inleiding	9
De vrucht van de Geest	9
Op aarde zoals in de hemel	9
Gods koninkrijk hier en nu	9
Het karakter van de christelijke hoop	13
Het typisch christelijke	16
Deugden en de vrucht van de Geest	20
De christelijke vrijheid	26
1. Liefde	31
Consensus over liefde	31
Je <i>kunt</i> liefhebben omdat je geliefd bent	32
Liefde is een magneet	37
Je houdt van God als je van je naaste houdt	41
De eucharistie, het grootste teken	46
2. Vreugde	49
We zijn zo rijk	49
Het karakter van de christelijke vreugde	53
Een levend offer worden	56
Innerlijk zingen	60
Onderbrekingen in de vreugde?	61
Een bijzonder donkere nacht in onze tijd	64
Een koninklijke weg naar vreugde: dankbaarheid	66
3. Vrede	75
Vrede in de Bijbel	76
Valse vrede	80
Op weg naar echte vrede	81
De vrede van de Geest	84
Leven naar Gods wil	88

4. Geduld	95
‘De Heer heeft geduld met de mensen’	
(Sirach 18:11, Willibrord vertaling)	96
Alles heeft zijn tijd	99
‘Blijven’	104
‘Wees geduldig en verdraag elkaar uit liefde’ (Efeziërs 4:2)	108
Geduld in het lijden	111
5. Vriendelijkheid	115
Eerbied voor de mens	116
Vriendelijkheid houdt ons bij elkaar	119
‘Acht de ander hoger dan uzelf’ (Romeinen 12:10)	123
Vriendelijkheid met verstand	125
Heilige boosheid?	126
Vriendelijkheid is scheppend	131
6. Goedheid	135
Het wezen van goedheid	135
‘Niemand is goed, behalve God’ (Marcus 10:18)	138
‘Wees barmhartig zoals jullie Vader barmhartig is’ (Lucas 6:36)	140
‘Vergeef elkaar zoals God u in Christus vergeven heeft’	
(Efeziërs 4:32)	144
De kracht van goedheid	147
Maar als jij nooit Gods goedheid hebt ervaren...	148
7. Trouw	153
God van het verbond	153
Trouw en spontaniteit	155
Een ja voor altijd	159
Gods pedagogiek	162
‘Een van jullie zal mij verraden’ (Johannes 13:21)	165
Trouwe vriendschap	168

8. Nederigheid en zachtmoedigheid	175
Gods nederigheid	178
Accepteer je afhankelijkheid van God	180
God is te groot voor ons verstand	185
De kracht van nederigheid	190
Leef in de waarheid!	192
9. Zelfbeheersing	197
‘Word van iets, iemand’	197
Wegen naar zelfbeheersing	199
Geïntegreerde seksualiteit	205
Innerlijke eenwording	210
Epiloog	214
Is dit dan het definitieve einde van de deugd?	217
Hoe kom je in het magnetische veld van de Geest?	218

Inleiding

De vrucht van de Geest¹ Op aarde zoals in de hemel

De bedoeling van deze inleiding is om vanaf het begin het juiste perspectief te schetsen. De vraag die gesteld wordt, is: Bestaat er nu al een mogelijkheid voor de mens om op aarde een hemels leven te leiden? Of met andere woorden, is het realistisch om te geloven dat Gods wil kan worden gedaan in mijn leven, dus 'op aarde zoals in de hemel'? En als het antwoord 'ja' is, hoe ziet zo'n leven er dan uit?

Dit is een fundamentele en bijzonder praktische vraag. Die vraag gaat over jouw manier van denken, van kennen en handelen. Hoe je deze vraag beantwoordt, bepaalt in feite heel je leven.

Gods koninkrijk hier en nu²

Gods koninkrijk heeft zijn intrede gedaan in onze geschiedenis doordat God mens is geworden. Jezus begint zijn verkondiging met de woorden: 'De tijd is aangebroken, het koninkrijk van God is na-

1 'De vrucht van de Geest is liefde, vreugde en vrede, geduld, vriendelijkheid en goedheid, geloof, zachtmoedigheid en zelfbeheersing.' (Galaten 5:22-23) Dit moet niet verwisseld worden met de zeven gaven van de Geest: wijsheid, inzicht, raad, sterkte, kennis, vroomheid en ontzag voor God (vergelijk Jesaja 11:2) Deze gaven maken de mens welwillend om te luisteren naar de aansporingen van de heilige Geest. Alle christenen hebben die gaven van de Geest gekregen, maar alleen bij hen die bereidwillig de impulsen van de Geest gehoorzamen rijpt de vrucht van de Geest.

2 Voor dit gedeelte heb ik me laten inspireren door J. Spronck, *L'attente chrétienne de la Parousie*, in: *Nouvelle revue théologique*, juli-september 2009, blz. 546-556.

bij.’ (Marcus 1:15) Marcus gebruikt twee keer de werkwoordsvorm van de voltooid tegenwoordige tijd: *peplērôtai* en *eggiken*. Het ogenblik (*ho kairos*) is ‘vervuld’ en Gods koninkrijk is ‘nabij gekomen’; door Jezus’ dood en opstanding is de dood definitief overwonnen. Jezus is bezig de Kerk op te bouwen die de kiem en het begin van het koninkrijk van God is.³ We leven nu al in die laatste tijd.

Tegelijkertijd is Gods koninkrijk nog niet voltooid. Het is bezig te groeien zoals duidelijk blijkt uit de gelijkenissen van Jezus over het koninkrijk van God. Het koninkrijk van God is voortdurend in beweging, in ontwikkeling. Er bestaat een heerlijkheid die nog niet volledig openbaar is en waar we op wachten.

In het christendom vinden we een wonderbaarlijke synthese van twee ogenshijnlijk heel tegenovergestelde houdingen. Aan de ene kant is er de *onmiddellijkheid*. Voortdurend krijgen we te horen dat het *nu* de tijd van het welbehagen is, op dit moment: ‘Luister vandaag naar zijn stem’. (Psalm 95:7) Elk ogenblik kan het *kairos* worden, een mogelijkheid om je te bekeren. We moeten luisteren naar de impulsen van de Geest ‘rien que pour aujourd’hui’ – ‘alleen voor vandaag’, dicht Thérèse van Lisieux, die we gewoonlijk de kleine Thérèse (1873-1897) noemen.⁴ Nú zal ik mij bekeren, niet morgen. Aan de andere kant staat in het christendom de *verwachting*. Vanaf het allereerste begin van de Kerk hebben de christenen zich uitgestrekt naar de toekomst en verlangd naar Jezus’ wederkomst. We zeggen dat elke dag in de mis na de consecratie: ‘Uw dood verkondigen we, Heer, en uw opstanding belijden we, *totdat U wederkomt in heerlijkheid*.’ De Heer komt terug en we zien daar naar uit. Het opvallende van deze toekomst is dat die in bepaalde opzichten al tegenwoordige tijd is. We leven dus op een paradoxale manier al in de toekomst.

3 ‘Germen et initium’, *Constitutie over de Kerk van het Tweede Vaticaans Concilie (Lumen gentium)*, 5.

4 *Mon chant d’Aujourd’hui*, in *Oeuvres complètes*, Le cerf/DDDB, Paris, 1992, blz. 645-646 (of: *Werken van mystieken: Kleine H. Teresia van Lisieux*, Uitgeverij Paul Brand, 1953, blz. 561).

Iets van deze synthese van onmiddellijkheid en verwachting, van tegenwoordige tijd en toekomstige tijd, vinden we in het woord *parousía*. Dit Griekse woord betekent komen en aanwezig zijn. De eerste christenen gebruikten dit woord als ze spraken over Jezus' wederkomst aan het eind der tijden. Dan zal Jezus zich laten zien in al zijn heerlijkheid. Tijdens de tweede eeuw begon men te spreken over de twee *parousia*'s. De ene *parousia* vindt plaats als God mens wordt bij de incarnatie, die wordt gekenmerkt door nederigheid en lijden. Op de andere *parousia* wachten we nog steeds, die vindt plaats als Jezus terugkomt in heerlijkheid. De heilige Bernard van Clairvaux (1090-1153) spreekt over een *triplex adventus*. Tussen de eerste en de uiteindelijke *parousia* is er een voortgaande *parousia*: Jezus verschijnt voortdurend in zijn Woord en zijn sacramenten. 'Wanneer iemand mij liefheeft', zegt Jezus, 'zal hij zich houden aan wat ik zeg, mijn Vader zal hem liefhebben, en mijn Vader en ik zullen bij hem komen en bij hem wonen.' (Johannes 14:23) Volgens het boek Openbaring is de Heer degene 'die is, die was en die komt'. (Openbaring 1:4, 8; 4:8)

Gods koninkrijk is dus een werkelijkheid die zowel tegenwoordige als toekomstige tijd is. Volgens een beroemde formulering van de lutherse theoloog Oscar Cullman (1902-1999) is het reeds hier en nog niet'. Paulus illustreert dat door de eindtijd van de Kerk te vergelijken met barensweeën: het kind is er al, het is onderweg, maar je kunt het nog niet zien. (Romeinen 8:22) Hij spreekt ook over een zonsopgang: 'De nacht loopt ten einde, de dag nadert al.' (Romeinen 13:12) Wanneer de dageraad begint, kan niets de dag meer tegenhouden. Daarom spoort hij de christenen in Rome aan om 'zo eerzaam te leven als past bij de dag.' (Romeinen 13:13)

Cullman gebruikt ook een ander beeld. Het kan gebeuren dat een oorlog eigenlijk al is gewonnen nog voor de definitieve zege een feit is. Een bepaalde veldslag kan de vijand zo verzwakt heb-

ben dat iedereen begrijpt dat de oorlog in feite gewonnen is, maar dat de strijd voortgezet moet worden tot de vijand openlijk capituleert. Dit is de situatie tijdens de eindtijd van de Kerk. De Kerk verkondigt dat de strijd in wezen al gewonnen is door Christus' dood en opstanding.

Karl Barth (1886-1968) komt met een ander beeld afkomstig uit het schaakspel.⁵ Hij vergelijkt de eindtijd met de situatie die in een schaakpartij ontstaat als een van de spelers schaakmat is gezet en dat niet wil erkennen, maar een poosje doorgaat om te proberen het vege lijf te redden. Zolang hij zich niet gewonnen geeft, is het spel nog niet uit.

Wij zijn al gered, maar tegelijkertijd wachten we totdat deze redding helemaal voltooid is. Dit verlangen en deze verwachting worden uitgedrukt in het Onze Vader wanneer we zeggen: 'Laat uw koninkrijk komen' (*adveniat regnum tuum*) En ook in het vurige 'Maranatha' van de vroege Kerk, dat zowel 'Onze Heer, kom!' als 'Onze Heer is gekomen' kan betekenen, afhankelijk van welke klinkers men kiest (in het Hebreeuws schrijft men immers alleen medeklinkers). De dubbelzinnigheid van het woord drukt op een mooie manier de paradox uit die de komst van Jezus kenmerkt: hij is al gekomen én hij zal komen.

5 Ook Teresa van Avila (1515-1582) gebruikt dit beeld, maar in een ander verband. Zij wijst erop dat het belangrijk is de stukken op een schaakbord op de juiste manier te verzetten zodat men de goddelijke Koning schaakmat zet. De schaakstukken zijn deugden en de koningin is nederigheid. Met deze koningin win je van de Koning. 'Hij zal ons niet kunnen ontkomen en zal dat ook niet willen' (*Weg van volmaaktheid*, 16, 1-2).

Het karakter van de christelijke hoop

Deze mysterieuze verwevenheid van de tegenwoordige en toekomstige tijd geeft de christelijke hoop een speciale dynamiek en stuwende kracht. Van de drie tijdsdimensies: verleden, tegenwoordige en toekomstige tijd, is de toekomstige tijd op de een of andere manier het belangrijkste. Maar als christen strek ik mij niet alleen uit naar de toekomstige tijd en zeg ik met Paulus: 'Ik vergeet wat achter mij ligt en richt mij op wat voor me ligt.' (Filippenzen 3:13) Wat voor me ligt is op een wonderlijke wijze ook nu al werkelijkheid. Door mijn doop ben ik al met Christus opgestaan. Ik bezit hetzelfde burgerschap als de heiligen (Efeziërs 2:19). In de eucharistie mogen we nu al deelnemen aan de hemelse bruiloftsmaaltijd, 'alles staat klaar' (Matteüs 22:4), iets dat in de Kerk eeuwenlang is bezongen.

De toekomst waar ik op hoop is er nu al, niet volkomen, maar toch zodanig dat het heel mijn leven verandert. Dat wat eens het doel was, wordt nu uitgangspunt. Ik heb de heilige Geest ontvangen. Wanneer ik het waag daar helemaal op te vertrouwen, begint de vrucht van de Geest te rijpen. Die hangt niet te hoog, zoals in de fabel over de vos en de druiven. Deze vrucht is binnen handbereik, ik kan hem plukken. Ik leef niet langer in het donker, ik ben priester en koning (1 Petrus 2:9), het koninkrijk van God, het koninkrijk van de Hemel, is binnen in mij (Lucas 17:21, Herziene Statenvertaling).

Dit geeft duidelijk aan dat mijn hoop sterk afhankelijk is van mijn geloof. Als ik niet echt geloof dat het wezenlijke mij al overkomen is, dat ik bij de doop wedergeboren ben en een nieuwe mens ben geworden, dan verliest mijn hoop zijn dynamiek. Dan ben ik nog steeds mijn oude ik. Dan ligt het doel in een verre toekomst, en dan valt er voorlopig niets te ervaren.

Mijn hoop loopt in de pas met de mate van mijn geloof. De stuwende kracht van mijn hoop is afhankelijk van de zekerheid van mijn geloof.⁶ Het lijkt alsof we daar niet langer heel ‘zeker’ van zijn. Men spreekt voortdurend over het tweetal woorden ‘geloof en weten’, alsof het geloof geen weten zou zijn. In plaats daarvan zou men over geloof en verstand moeten spreken.⁷

Ik wil met behulp van een paar voorbeelden laten zien hoe de dynamiek van de hoop er in de praktijk uit kan zien.

1. ‘Consummata’, Marie-Antoinette de Geuser (1889-1918) schrijft in een van haar brieven aan een karmelietessenklooster in Pontoise: ‘Ik ga aan alles voorbij zonder stil te blijven staan [*je traverse tout sans m’arrêter*] – of het nu genadegaven in gebed zijn of verschillende soorten lijden en verleidingen – zonder te kijken, zonder om zo te zeggen iets aan te raken.’⁸ Er bestaat een heilig vergeten, een manier om los te laten, dat mij open maakt en vrij voor al het nieuwe dat God mij wil geven. Vast blijven zitten in ervaringen, herinneringen en gebeurtenissen blokkeren de stroom van de hoop. God wil meer geven. Hij is altijd nog groter.

God zegt in Openbaring 21:5: ‘Alles maak ik nieuw!’ Niet alleen aan het eind der tijden, maar elk ogenblik. Als ik vast blijf zitten in het oude, ben ik niet beschikbaar voor het nieuwe. Op de tiende verjaardag van zijn benoeming tot katholiek bisschop in Stockholm vroeg een journalist aan bisschop Anders Arborelius: ‘Hoe voelt het?’ Het antwoord kwam bliksemsnel: ‘Het voelt niet, het is er.’ Als je voortdurend afvraagt hoe het voelt, blijf je vastzitten in je subjectieve wereld. Echte groei en ontwikkeling komen pas als ik de greep op mezelf loslaat.

6 ‘Geloof is een zeker weten’ (Katechismus van de Katholieke Kerk, nr. 157).

7 Zie de encycliek van Johannes Paulus II, *Fides et ratio*, 1998.

8 Anders Arborelius, *Den brinnande pilen* (De brandende pijl), Karmeliterna, Tågarp Glumslöv, 1986, blz. 135.

We kunnen ons een kunstenaar voorstellen die oefent en oefent, maar die een innerlijk vuur mist waardoor hij of zij zichzelf kan vergeten en controle en zelfkritiek kan loslaten, ja, zich helemaal kan overgeven en zo een gereedschap kan worden voor de kunst.

God geeft ons het voorbeeld. Vader, Zoon en Geest houden niet aan zichzelf vast, of juist gezegd, ze zijn vanaf het begin helemaal op elkaar gericht.

In plaats van vast te blijven zitten in oude reactiepatronen kies ik ervoor om in het nieuwe te zijn; het nieuwe dat er al is, al is het nog niet volbracht. Ik heb al geïmproviseerd en geïmproviseerd, het mislukte keer op keer, maar ik wil nu het nieuwe leven in mij laten leven. Vandaag wil ik mij oefenen om te *zijn* in mijn mildheid, mijn goedheid, mijn geduld en in mijn overgave aan Gods wil.

Wie hoopt, houdt niet vast aan het oude. Hij is gericht op de toekomst, een toekomst die al is begonnen en daarom juist een speciale stuwkracht heeft. Jezus heeft zijn ogen en zijn hart op Jeruzalem gericht, waar hij zijn leven en zijn opdracht zal volbrengen. Dat geeft hem kracht om vandaag en morgen en de volgende dag op weg te blijven (Lucas 13:33).

2. Als je dit boek leest, heb je misschien een keer bewust en in principe definitief gekozen om Jezus Christus te volgen. Hoe langer je op de geestelijke weg hebt gewandeld, des te meer ervaar je dat je deze keus niet helemaal kunt waarmaken. Je valt en staat weer op, zo is je leven. Je hebt net bewust het licht gekozen en een ogenblik later glijd je opnieuw af naar het donker. Je zou zo graag een onafgebroken, doorlopende lijn maken van je leven, maar eigenlijk bestaat het uit een serie punten, die op grotere of kleinere afstand van elkaar liggen. Je moet voortdurend opnieuw beginnen.

Hoop schenkt je de moed om *niet op te geven*. Deze christelijke hoop zegt je dat je het eeuwige leven niet moet afsmeken en uit de Hemel moet halen, maar dat het heel dichtbij is. Het ligt binnen handbereik, het is eigenlijk je diepste ik. Je hebt deel aan de goddelijke natuur (2 Petrus 1:4). Jezus woont in je en vraagt naar je (Johannes 11:28). Hij nodigt je uit, vriendelijk maar vasthoudend: 'Kom thuis, in Gods naam: kom thuis!'

Er bestaat een hemelsbreed verschil tussen donker en licht, tussen zonde en genade, tussen de oude en de nieuwe mens. Het verschil wordt duidelijker naarmate je het doel nadert. Het gaat over twee werelden, totaal verschillend en totaal gescheiden. En toch liggen ze zo dicht bij elkaar dat je op elk willekeurig ogenblik van de ene naar de andere wereld kunt stappen. Het volstaat om bijvoorbeeld Jezus' heilige naam uit te spreken met al de liefde die je op dit moment gegeven wordt.

Wat een dynamiek bestaat er in de zekerheid van het geloof en de hoop!

Het typisch christelijke

Wie de vraag stelt wat kenmerkend is voor het christendom, kan als antwoord krijgen dat in het christendom alles om liefde draait. En liefde is, volgens de Bijbel, je naaste liefhebben als jezelf. Dit antwoord wijst in de juiste richting, maar het is niet typisch christelijk. Het hoort bij menselijke wijsheid dat je de ander niet moet doen wat jij niet wilt dat de ander jou zal doen: 'wat gij niet wilt dat u geschiedt, doe dat ook een ander niet'. Dat is bij ons allemaal in ons hart of geweten geschreven. Je hoeft geen christen te zijn om dat te begrijpen. In deze samenvatting van de tien geboden van

God blijkt direct wat ieder mens inziet als hij nadenkt wat het betekent om bij de menselijke familie te horen.

Jezus zegt iets dat verder gaat dan dit. Als je hem wilt volgen, gaat het niet alleen over de ander liefhebben als jezelf, maar je medemens liefhebben zoals Jezus hem liefheeft. ‘Mijn gebod is dat jullie elkaar liefhebben zoals ik jullie heb liefgehad’ (Johannes 15:12). Jezus heeft zijn naaste, dus ieder mens, lief: niet zoals zichzelf, maar meer dan dat. Hij geeft de ander prioriteit boven zichzelf. De grootste liefde, zegt hij, is je leven te geven voor degenen van wie je houdt (Johannes 15:13). Hij laat dat zelf zien door voor ons te sterven. Bij de voetwassing laat hij al de juiste volgorde zien: dat ‘jij’ komt voor ‘ik’. Dit is een hoog ideaal dat ons makkelijk de moed doet verliezen en ons doet opgeven. Wie kan liefhebben zoals Jezus?

In zijn boek over Jezus van Nazareth schrijft Benedictus XVI dat zelfs ‘anderen liefhebben zoals Jezus hen liefheeft’ niet typisch christelijk is. Wat een mens tot christen maakt is dat hij een nieuw leven gekregen heeft. En dit nieuwe leven is Christus’ leven in hem. ‘Ikzelf leef niet meer, maar Christus leeft in mij’ (Galaten 2:20). Deze woorden geven een perfecte beschrijving van het wezen van het christelijk leven.⁹

‘God openbaarde zich in menselijke gedaante zodat wij *een nieuw en eeuwig leven* zouden krijgen’, schrijft Ignatius van Antiochië (± ca 110).¹⁰ Alles wordt anders als je de grote liefde waar Jezus over spreekt, niet langer in de eerste plaats als voorschrift beschouwt, maar vooral als gave ziet. Bij de doop heeft Jezus zijn intrek genomen in je hart, niet om met hoge eisen te komen en je een zware

9 Zie Joseph Ratzinger Benedictus XVI, *Jezus van Nazareth*, deel II, Lannoo, Tielt, 2011, blz. 69.

10 *De apostoliska fädern*, etc. 19,3 (Zie A.E.J. Klijn, *De apostolische vaders*, 1-2, Kok, Kampen, 1992).

last op te leggen, maar om zelf jouw leven te leven. Nauwkeuriger uitgedrukt zou je kunnen zeggen dat Christus, die vanaf het eerste moment van ons bestaan in ons aanwezig is geweest, bij de doop bewust wordt verwelkomd als ons echte levensprincipe. Wij overhandigen Hem de sleutels. Hij, die alleen maar 'aanwezig' was, krijgt nu zijn 'thuis' bij ons en mag de leiding nemen. In beginsel gebeurt dat bij de doop. Daarna komt het erop aan om niet te leven in vergetelheid, maar je voortdurend de grote dingen te herinneren die God heeft gedaan. Deze herinnering is 'een zacht juk en een lichte last'; het is een onuitputtelijke bron van vreugde.

Het eeuwige leven is al begonnen. Het eeuwige leven is niet beperkt tot het leven dat na onze dood komt, het is hier en nu toegankelijk. Dat zou vanzelfsprekend moeten zijn voor een christen. Het eeuwige leven hebben we ontvangen door de doop. Het is als een open ruimte in ons, waar we op elk willekeurig ogenblik naar binnen kunnen gaan. Hier zijn geen belemmeringen, dit is ons eigenlijke thuis. Als we daar zijn, in ons eeuwige leven, zien we ook duidelijk dat de tijd, wanneer die opgaat in de eeuwigheid, niet substantieel en pure vergankelijkheid is.

We worden aangemoedigd om te werken in Gods koninkrijk en de meesten van ons hebben aansporingen nodig en moeten uit hun slaap gewekt worden. Jezus zelf spoort ons aan om schatten in de Hemel te verzamelen, waar mot noch roest ze wegvreten (Matteüs 6:19-20). Maar hij zegt ook: 'Als iemand in mij blijft en ik in hem, zal hij veel vrucht dragen. Maar zonder mij kun je niets doen.' (Johannes 15:5) Er zijn dus twee manieren van werken. Je kunt werken *voor* God, je inspannen, al je krachten verzamelen en die investeren voor de opbouw van Gods koninkrijk. Dat is geweldig en Jezus belooft een grootse beloning aan hen die met hun 'talenten' voor hem werken.

Maar er is ook een manier van werken die er heel anders uitziet. Het is niet langer werken *voor* God maar *Gods werk doen*. Alles gebeurt *in* God en komt *van* God. Je wordt Gods kleine instrument. Je stelt jezelf beschikbaar voor God en zegt Hem: ‘Doet U het.’ Dat is niet iets dat je je inbeeldt. Integendeel, je neemt de echte werkelijkheid serieus. Je weet door het geloof dat Jezus je is gegeven als je nieuwe ik en je laat dit nieuwe ik door je heen leven en handelen. Je bent eenvoudigweg consequent in wat je door het geloof weet. Daarmee krijgt ‘jouw’ werk een andere kleur, het stroomt vanuit je diepste binnenste, waar Hij woont. Dat gebeurt rustig en stil en maakt gewoonlijk niet veel lawaai. Dit heeft een andere geur dan wat je uit eigen kracht doet. Paulus spreekt met recht over de geur van Christus (2 Korintiërs 2:15, Herziene Statenvertaling). Zulk werk draagt ‘veel vrucht’, en bovendien ben je minder vatbaar voor hoogmoed. Je kunt niet opscheppen over iets wat een ander heeft gedaan. Het is lachwekkend om te pronken met andermans veren.

Zo begrijp je beter wat Paulus zegt over de goede daden, die God mogelijk heeft gemaakt, dat we in Christus Jezus zijn geschapen om de weg van de goede daden te gaan. (Efeziërs 2:10) Je hebt niet langer het idee dat je iets moet fabriceren of opbouwen; de goede dingen liggen klaar en wachten op je. Om een vrij mens te worden zocht je vroeger bepaalde opofferingen; nu *vind* je die. Of juist gezegd: je leeft in voortdurende opoffering, doordat je verzaakt aan je neiging om Gods werk over te nemen en dat tot je eigen werk te maken. Deze neiging zit zo diep dat je steeds opnieuw vergeet wat Hij door jou heen wil doen. Je gaat van het profetisch woord houden: ‘Alles wat wij deden, hebt U voor ons gedaan.’ (Jesaja 26:12)

Christen zijn houdt in dat je leeft onder de leiding van de heilige Geest. Dan rijpt de vrucht. Je hoort de wind waaien (Johannes 3:8) en je laat je door Hem meevoeren. Het zijn niet langer je eigen kleine wensen en voorkeuren die je sturen. Hij is je leider en

meer dan dat, hij is de Gever van Leven. Je kunt met Jezus zeggen: 'Ik was dood, maar ik leef.' (Openbaring 1:18) Nieuw bloed stroomt door je aderen, je tijd is gevuld met eeuwigheid. Je vergeet dat misschien, het is zelfs bijna zeker dat je dat doet. In een interview werd bisschop Anders gevraagd wat de grootste zonde is. Hij antwoordde: 'Onze onnadenkendheid. Dat we zo weinig denken over al het goede dat we hebben gekregen en ons zo weinig bewust zijn van de mogelijkheden van het leven.'¹¹ We leven als slaapwandelaars, naast de eigenlijke werkelijkheid. We hebben een geestelijk ontwakken nodig die ons middenin onze goddelijke werkelijkheid plaatst.

Deugden en de vrucht van de Geest

We begrijpen de vrucht van de Geest beter als we die vergelijken met deugden. Gelukkig is er tegenwoordig een opleving waardoor we opnieuw reflecteren over deugden. Men begint de oude wijsheid te hervinden dat het voor een kind niet voldoende is om te voorzien in de fundamentele behoeften zodat het zich harmonisch zal ontwikkelen en een goed mens zal worden.

De krachten waarmee God ons heeft toegerust, hebben min of meer hun natuurlijke kompas verloren en kunnen in de verkeerde richting gaan. In het christendom spreekt men over de erfzonde. Vanaf het begin is er iets scheef gegaan. De goede krachten in ons kunnen de juiste richting verliezen, afdwalen en daarmee destructief worden. 'Wat wij uit onszelf najagen is in strijd met de Geest, en wat de Geest verlangt is in strijd met onszelf. Het een gaat in tegen het ander', schrijft Paulus (Galaten 5:17). Je moet werken zodat de wijnrank zal groeien en vrucht dragen, en als die rank eenmaal

¹¹ In de Zweedse krant *Dagen* van 3 juni 2011.